

Hallituksen esitys (HE 131/2025 vp) eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

4.3.2026

Täydentävä lausunto

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry kiittää mahdollisuudesta lausua alkoholilain muuttamisesta eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Lakiesitys (HE 131/2025 vp) koskee alkoholin etämyyntiä, kotiinkuljetusta ja markkinointia.

Täydentävän lausunnon aiheena on komission ja sosiaali- ja terveysministeriön välisiin neuvotteluihin liittyvät aiemmin salatut asiakirjat, jotka sosiaali- ja terveysvaliokunta päätti kokouksessaan 19.2.2026 julkistaa.¹

Tarvittavat toimenpiteet

Hallituksen esitys on valmisteltava uudelleen

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on lausunnossaan edellytettävä, että hallituksen esitys HE 131/2025 vp vedetään pois eduskunnasta ja valmistellaan uudelleen.

Uudessa esityksessä ulkomaiselle etämyynnille on asetettava samat prosenttirajat kuin kotimaisessa vähittäismyynnissä (5,5 % ja 8 %). Samalla lakiin on lisättävä selkeät etämyyntiä koskevat säännökset, joiden käsitteistö on koordinoitu sekä verolainsäädännön että rikoslain kanssa. KKO:n ratkaisu on osoittanut, että käsitteistön koordinoimattomuus johtaa oikeudelliseen epävarmuuteen, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan ennakkopäätöksiä.

Komission kanssa on käytävä neuvottelut ennen notifiointia

Uudistettu esitys voidaan käydä läpi komission kanssa epävirallisessa menettelyssä. Komission vuoden 2022 kokouksessa ilmaisema tyytyväisyys antaa perustellun syyn uskoa, että yhdenmukaiset prosenttirajat voisivat saada komission hyväksynnän. Tätä mahdollisuutta ei ole nykyisessä valmistelussa lainkaan hyödynnetty.

Eduskunnan tiedonsaantioikeus on turvattava

Valiokunnille on jatkossa toimitettava kaikki EU-komission kanssa käytyä kirjeenvaihtoa koskevat asiakirjat asian valmisteluvaiheessa. Salassapito on tässä prosessissa heikentänyt eduskunnan ja lausunnonantajien mahdollisuutta arvioida lainsäädäntöä oikein. Tämä ei vastaa perustuslain 47 pykälän eduskunnalle turvaamaa tiedonsaantioikeutta.

¹ Tällä hallituskaudella EHYT on antanut alkoholilakia koskevia lausuntoja 20 kertaa ja tuonut niissä johdonmukaisesti esiin kansanterveydelliset ja -taloudelliset riskit sekä tarpeen vastuulliselle sääntelylle. EHYT ei kannata alkoholin saatavuuden lisäämistä ja markkinoinnin edistämistä, kuten toimitusmyyntiä tai markkinointirajoitusten purkua. Asiantuntijankempeksi ei kuitenkaan ole olennaisilta osin huomioitu alkoholilain valmistelussa. Lausuntoja on annettu 11.9.2023, 31.10.2023, 8.11.2023, 23.11.2023, 5.4.2024, 15.8.2024, 16.8.2024, 29.8.2024, 13.9.2024, 17.10.2024, 4.11.2024, 2.12.2024, 4.7.2025, 18.8.2025, 14.10.2025, 31.10.2025, 7.11.2025, 18.11.2025 ja 13.2.2026. Lausunnot ovat saatavilla osoitteesta: <https://ehyt.fi/ratkaisut/lausunnot/>

Lausunnon tarkoitus

Lausunnon erityisenä tarkoituksena on arvioida sitä oikeudellista ja poliittista liikkumavaraa, joka Suomella on alkoholin etämyynnin prosenttirajoja säädettäessä. Arviointi perustuu EU-komission ja Suomen sosiaali- ja terveysministeriön välisiin aiemmin salattuihin Pilot-menettelyn asiakirjoihin (EUP(2021)9837) sekä eduskunnan aiemmin hyväksymiin lausumiin. Lausunnossa hyödynnetään myös SOSTEn lakimiehen Kirsi Väättämöisen (29.10.2025) oikeudellista analyysia KKO:n päätöksen merkityksestä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan on edellytettävä hallituksen esityksen uudelleenvalmistelua siten, että ulkomaiselle etämyynnille asetetaan samat prosenttirajat kuin kotimaiselle vähittäismyynnille ja että käsitteistö koordinoidaan verolainsäädännön kanssa.

Tämä on ainoa toimintatapa, joka kunnioittaa EU-oikeutta, hallitusohjelmaa, kansanterveystavoitteita, alkoholin vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmää, eduskunnan aiemmin hyväksymiä lausumia sekä eduskunnan oikeutta asianmukaiseen tietoon.

Esityksestä on käytävä vuoropuhelua EU-komission kanssa ennen virallista notifiointia huomioiden hallitusohjelmassa selkeästi määritellyn reunaehdon: *”Hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa.”* (Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, 20.6.2023, luku 6.2).

Salassapidon tausta

EU-komissio käynnisti Pilot-menettelyn (EUP(2021)9837) vuonna 2021 Suomea vastaan esitettyjen kanteluiden johdosta. Menettely koski alkoholilain yhteensopivuutta tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien SEUT 34 ja 36 artiklojen kanssa. Menettelyn asiakirjat pidettiin salassa sillä perusteella, että prosessi komission kanssa oli kesken. Tämä esti eduskunnan valiokuntia ja lausunnonantajia arvioimasta lainsäädäntöä sen edellyttämien tosiseikkojen pohjalta.

Tiivistelmä näkökohdista

- EU-komissiolle on vuonna 2020 kanneltu, että Suomi kieltää kaikkien alkoholijuomien etämyynnin ja komissio on nyt tutkinut asiaa yli viiden vuoden ajan. Vaikka komission tehtävä on valvoa EU-oikeuden noudattamista, komissio ei ole yhdessäkään asiakirjassa vaatinut kaikkien alkoholijuomien etämyynnin sallimista.
- Päinvastoin julkisuudesta saatuun kuvaan: EU-komissio ilmaisi marraskuussa 2022 tyytyväisyytensä etenemisestä mallilla, jossa yli 5,5 tilavuusprosentin etämyynti ulkomailta olisi kielletty (nyk. 5,5 % ja 8 %). Tällöin suomalaiset sekä ulkomaalaiset toimijat asetetaan yhdenvertaiseen asemaan.
- EU-oikeus ei siis pakota Suomea sallimaan väkevien alkoholijuomien etämyyntiä ulkomailta rajoituksetta. Hallituksen valitsema kaikkien alkoholijuomien etämyynnin laillistaminen on poliittinen valinta, ei EU-oikeuden pakottama ratkaisu.

- EU-oikeudellinen kehikko (SEUT 34, 36 ja 37) tukee yhdenmukaisten prosenttirajausten mallia: ulkomaisia toimijoita ei kohdella huonommin kuin kotimaisia, kun molempiin sovelletaan samoja rajoja.
- Nykyinen hallitus ei ole jatkanut neuvotteluja komission kanssa, vaikka niin oli sovittu. Julkisuuteen ja jopa eduskunnalle on asian käsittelyssä annettu osittaisia ja harhaanjohtavia tietoja sekä EU-oikeuden vaatimuksista että KKO:n tuomion (KKO:2025:71) merkityksestä. Uusien tietojen valossa myös talousvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan tulisi käsitellä hallituksen esitys uudestaan.

Yksityiskohtaiset perustelut

Komission kanta marraskuussa 2022

Asiakirjojen joukossa on DG GROW:n laatima virallinen muistio kokouksesta 16.11.2022. Kokouksessa Suomen viranomaiset esittelivät uudistusmallin, jonka mukaan etäosto olisi sallittua kaikelle alkoholille mutta etämyynti yli 5,5 tilavuusprosentin juomille olisi kielletty ja kuuluisi edelleen Alkon monopolille. Tässä yhteydessä EU-komissio ilmaisi tyytyväisyytensä etenemissuunnasta: "*The Commission services expressed their satisfaction with the direction of the proposal.*"

Komissio siis ilmaisi tyytyväisyytensä malliin, jossa yli 5,5 tilavuusprosentin alkoholijuomien etämyynti ulkomailta olisi kielletty. Komissio ei ole asettanut kyseenalaiseksi Pilot-prosessissa Alkon monopoliin kuuluvien alkoholijuomien etämyynnin kanteluissa esitettyä kieltoa eikä ole vaatinut kyseisten alkoholijuomien etämyynnin vapauttamista ulkomaisille toimijoille rajoituksetta. Tämä on asiakirjojen merkittävin yksittäinen löydös, jota ei ole aiemmin asianmukaisesti saatettu eduskunnan tietoon.

Hallituksen esityksessä HE 131/2025 vp valittu linja, jonka mukaan ulkomaiselle etämyynnille sallitaan jopa 80 tilavuusprosentin juomat, ei ole EU-oikeuden pakottama ratkaisu. Se on Suomen hallituksen oma poliittinen valinta. Viimekädessä EU-oikeuteen liittyvät asiat ratkaistaan EU-tuomioistuimessa.

Eduskunnalle annetut tiedot ovat olleet puutteellisia

Julkisessa keskustelussa ja hallituksen valmisteluasiakirjoissa on esitetty, että EU-oikeus käytännössä pakottaa Suomen sallimaan alkoholin etämyynnin ulkomailta enintään 80 tilavuusprosentin juomiin asti. Tähän oletukseen on nojattu perusteena sille, miksi kotimaisille toimijoille asetettuja prosenttirajoja ei voitaisi ulottaa myös ulkomaisiin etämyyjiin.

Nyt julkistetut asiakirjat osoittavat, että tämä käsitys on virheellinen tai ainakin harhaanjohtava. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut etämyyntilainsäädäntöä kertomatta keskeisiä EU-oikeudellisia tosiseikkoja eduskunnan valiokunnille. Valiokuntien tulisi käsitellä lakiesitys uudestaan. Tämä lausunto yhtyy useiden sosiaali- ja terveysjärjestöjen, THL:n ja Valviran lausunnoissaan esittämään arvioon siitä, ettei asiaa ole valmisteltu asianmukaisesti.

Suomen alkoholijärjestelmän kaksijakoinen EU-oikeudellinen rakenne

Suomen alkoholijärjestelmä koostuu EU-oikeuden näkökulmasta kahdesta erillisestä elementistä, joita arvioidaan eri oikeussäännösten nojalla. Vaikka tämän rakenteen ymmärtäminen on välttämätöntä HE 131/2025 vp:n arvioimiseksi, monissa asiantuntijalausunnoissa ei ole ymmärretty tai haluttu kuvata tätä jakoa.

Vähittäismyyntilupajärjestelmä ja SEUT 34 artikla

Enintään 5,5 (ja nyt osin 8) tilavuusprosentin alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmää arvioidaan SEUT 34 artiklassa tarkoitettujen tuonnin määrällisten rajoitusten tai niitä vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta. Tämä tarkoittaa käytännössä, että kun suomalaisella luvanhaltijalla on oikeus myydä alkoholia Suomessa, muiden EU-jäsenvaltioiden vastaavilla myyjillä tulee periaatteessa olla samanlainen oikeus myydä suomalaisille kuluttajille.

Todellisuudessa ulkomaiset myyjät eivät kuitenkaan ole saaneet tätä oikeutta, koska alkoholilaki on sallinut myynnin ainoastaan lupaviranomaisen hyväksymästä kiinteästä myyntipaikasta. Ulkomaisella myyjällä ei ole myyntipaikkaa Suomessa, joten se ei käytännössä voi saada lupaa. EU-tuomioistuin on Visnapuu-tapauksessa (C-198/14) nimenomaisesti todennut tämän lupajärjestelmän muodostavan SEUT 34 artiklassa tarkoitettujen rajoitusten vastaavan toimenpiteen. Rajoitus on kuitenkin toistaiseksi hyväksytty SEUT 36 artiklan nojalla kansanterveyden suojeluun vedoten, koska kiinteässä myyntipaikassa tapahtuva myynti on mahdollistanut tehokkaan viranomaisvalvonnan: ikärajojen noudattamisen, myyntiaikarajoitusten valvonnan ja päihtyneille myynnin estämisen.

Tämä oikeudellinen perustelu on kuitenkin nyt pettämässä. HE 131/2025 vp mahdollistaa kotimaisille vähittäismyyntiluvan haltijoille alkoholin toimitusmyynnin ja kotiinkuljetuksen. Sillä hetkellä, kun Suomi luopuu myyntipaikkavaatimuksesta kotimaisille toimijoille, sen oikeudellinen peruste kieltää sama ulkomaisilta toimijoilta heikkenee olennaisesti. Jos valvonta ikärajojen, päihtymyksen ja myyntiaikojen osalta olisi mahdollista kotimaisessa kotiinkuljetuksessa, olisi myös vaikeampaa olla ulottamatta samaa järjestelmää ulkomaisiin etämyyjiin. SEUT 34 artiklaan perustuva syrjimättömyysvaatimus edellyttää silloin, että ulkomaisten myyjien oikeudet vastaavat kotimaisten myyjien oikeuksia, mukaan lukien myytävät vahvuudet. Tältä osin EU-oikeuden tulkinnassa ei ole epäselvyyttä.

Alkon monopoli ja SEUT 37 artikla

Alkon vähittäismyyntimonopoli on oikeudellisesti eri asemassa. Monopoleja arvioidaan SEUT 37 artiklaa vasten, joka on tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteisiin nähden erityissäännös. Kyseinen säännös ei edellytä, että Alkon asemaa verrataan suoraan muissa jäsenvaltioissa toimiviin yksityisiin alkoholien myyjiin. Sen sijaan SEUT 37 artikla edellyttää, ettei monopolin hankinnoissa ja myyntiehdoissa syrjitä muiden jäsenvaltioiden tuottajia ja toimijoita kotimaisten eduksi, eli että Alkon valikoimaanottomenettely on tasapuolinen ja syrjimätön riippumatta tuotteen alkuperästä.

Tästä seuraa tärkeä erottelu: se, mitä Alko saa tehdä, ei suoraan määritä sitä, mitä oikeuksia ulkomaisilla etämyyjillä tulee olla. Monopolia ei verrata ulkomaiseen yksityiseen kauppiaseen, vaan sitä arvioidaan omaan asemaansa liittyvillä erityisperusteilla. Käsillä olevaa kysymystä etämyynnin rajoista tulisi siten myös arvioida SEUT 37 artiklan valossa.

EU-tuomioistuin on tehnyt Frantzén ja Visnapuu -ratkaisuisa selkeän kaksijakoisen erottelun, jonka mukaan voidaan tulkita, onko kansallinen lainsäädäntö ristiriidassa EU-oikeuden kanssa:

1. Säännöt, jotka liittyvät suoraan alkoholimonopolin olemassaoloon ja sen toimintaan, ja
2. Säännöt, jotka eivät liity monopolin olemassaoloon, vaan ovat yleisiä markkinoillepääsyn rajoituksia.

Tämä jaottelu ratkaisee, sovelletaanko SEUT 37 artiklaa (valtion monopolit) vai SEUT 34 artiklaa (tuonnin määrällisiä rajoituksia vastaavat vaikutukset). Jos Suomen alkoholilaissa säädettäisiin Alkon monopoliin kuuluvien alkoholijuomien etämyynnin kieltö, kyseinen säännös 1) liittyisi suoraan alkoholimonopolin olemassaoloon ja 2) näin ollen se ei olisi yleinen markkinoillepääsyn rajoitus. Tällainen kansallinen lainsäädäntö on mahdollista tulkita EU-oikeuden mukaiseksi.

Rakenteen merkitys hallituksen esityksen arvioinnissa

Edellä kuvattu kaksijakaisuus paljastaa hallituksen esityksessä keskeisen oikeudellisen jännitteen. Hallitus on rakentamassa järjestelmää, jossa kotimaisille vähittäismyyntiluvan haltijoille sallitaan kotiinkuljetus enintään 5,5 / 8 tilavuusprosentin juomille, mutta ulkomaisille etämyyjille sallitaan etämyynti jopa 80 tilavuusprosentin tuotteisiin. Samaan aikaan Alkon monopolin piiriin kuuluvia yli 8 tilavuusprosentin tuotteita voidaan myydä Suomessa vain Alkossa, mutta ulkomaiset myyjät voivat myydä ne etänä suomalaisille vapaasti.

Tämä rakenne on epä johdonmukainen kahdesta syystä. Ensiksi se asettaa ulkomaiset etämyyjät parempaan asemaan kuin kotimaiset vähittäismyyntiluvan haltijat, mikä ei vastaa syrjimättömyysvaatimuksen tarkoitusta. Toiseksi se heikentää Alkon monopolin kansanterveydellistä perustaa niiden tuotteiden osalta, jotka ovat monopolin ytimessä: jos väkeviä voidaan myydä ulkomailta etänä rajoituksetta, on vaikeampi perustella monopolin olemassaoloa samassa tuotekategoriassa. Tämä luo myös tilanteen, jossa suomalainen päivittäistavarakauppa tulee väistämättä haastamaan järjestelmän ja vaatimaan väkevämpien alkoholijuomien myyntiä myymälöissään. Alkoholikauppaan liittyy merkittäviä taloudellisia intressejä, joista yksi on nykyisen vähittäismyyntimonopolin yli 1 miljardin euron liikevaihto sekä sen yksityistäminen. Alkoholien saatavuuden näin mittavalla lisääntymisellä olisi Suomelle erittäin kielteisiä kansantaloudellisia ja -terveydellisiä vaikutuksia.

Oikeudellisesti ja poliittisesti kestävä ratkaisu olisi ulottaa kotimaisessa vähittäismyyntissä noudatettavat vahvuusrajat koskemaan myös ulkomaista etämyyntiä, eli pitää etämyyntissä samat rajat kuin mitä vähittäismyyntiluvan haltijat kotimaisessa myyntissä noudattavat. Tällöin kotimaiset ja ulkomaiset myyjät ovat yhdenvertaisessa asemassa SEUT 34 artiklan edellyttämällä tavalla, Alkon monopolin kansanterveydelliset perustelut säilyvät eheänä, ja EU-komission vuonna 2022 hyväksymä suuntaviiva toteutuu.

EU-oikeuden reunaehdot: SEUT 34, 36 ja 37

SOSTEn lakimies (29.10.2025) tuo esille EU-oikeudellisen kehysten, joka on lausunnon argumentaation kannalta keskeinen. Aiemmassa Visnapuu-tapauksessa (C-198/14) EU-tuomioistuin arvioi Suomen alkoholijärjestelmää paitsi tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan SEUT 34 artiklan myös kaupallisia monopoleja koskevan SEUT 37 artiklan kannalta.

EUTI totesi, että Suomen vähittäismyyntilupajärjestelmä muodostaa SEUT 34 artiklan tarkoittaman tuonnin määrällistä rajoitusta vastaavan toimenpiteen. SEUT 36 artiklan poikkeukseen vetoaminen edellyttää kolmea

edellytystä: toimenpiteellä on voitava taata kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelu, tätä päämäärää ei voida saavuttaa vähemmän rajoittavin toimin yhtä tehokkaasti, eikä toimenpide saa olla mielivaltaisen syrjinnän keino tai kaupan peitelty rajoitus. Siltä osin kun kyse oli monopolin piiriin kuuluvista tuotteista, SEUT 37 artikla edellyttää vain, ettei toisista jäsenvaltioista tuotavien tavaroiden kauppaa kohdella oikeudellisesti tai tosiasiallisesti huonommin kuin kotimaisten tavaroiden kauppaa.

KKO arvioi Visnapuu-tapauksen ratkaisussaan (KKO 2018:49) näitä edellytyksiä huolellisesti ja katsoi niiden täyttyvän. Tämä oikeudellinen kehikko tukee lausunnossa esitettyä mallia yhdenmukaisista prosenttirajoista: jos ulkomaisille etämyyjille asetetaan samat prosenttirajat kuin kotimaisille vähittäismyymyjille, ulkomaisia toimijoita ei kohdella huonommin kuin kotimaisia, ja SEUT 37 artiklan vaatimus täyttyy.

Yhdenmukaisten prosenttirajausten oikeudellinen perusta

Syrjimättömyys on avainedellytys

EU-tuomioistuimen Visnapuu-tuomion (C-198/14) ja KKO:n ratkaisun (KKO 2018:49) voidaan tulkita tarkoittavan nyt julkistettujen neuvotteluasiakirjojen kanssa, että Suomi voi rajoittaa alkoholin etämyyntiä kansanterveyden suojelemiseksi, ja siten myös pitää kiinni vähittäismyynnin yksinoikeudesta.

Jos sekä kotimaisiin että ulkomaisiin toimijoihin sovelletaan samoja prosenttirajoja, kyse ei ole ulkomaisten syrjinnästä vaan yhdenvertaisesta kohtelusta. Tätä mallia tukivat STM:n vuoden 2018 työryhmän yksimielinen ehdotus sekä eduskunnan vuonna 2017 hyväksymä lausuma, jonka mukaan etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä.

Komission hyväksymä malli ja notifiointin välttely

Komission vuoden 2022 tyytyväisyyden ilmaus koskee mallia, jossa yli 5,5 tilavuusprosentin etämyynti ulkomailta olisi kielletty. Tätä mallia on syytä tarkastella myös uuden 8 tilavuusprosentin kotimaisen rajan valossa.

On erityisen huomionarvoista, ettei Suomi ole notifoinut 5,5 tai 8 tilavuusprosentin etämyyntirajaa komissiolle. Julkistettujen asiakirjojen valossa tähän on ilmeinen selitys: notifiointi voisi osoittaa rajan sallittavuuden EU-oikeuden näkökulmasta ja samalla taata pysymisen hallitusohjelman kirjauksessa, jonka mukaan Alkon kansanterveydellinen tehtävä ja asema säilytetään. Hallituksessa on ilmeisiä sisäisiä ristiriitoja, jotka ilmenevät osin siitä, että kaikki hallituspuolueiden edustajat eivät vaikuta allekirjoittavan hallitusohjelmassa sovittua linjaa kansanterveysperustaisen yksinoikeusjärjestelmän säilyttämisestä. Notifiointin välttely sulkee pois vaihtoehdon, joka voisi toimia.

Vaihtoehtoinen malli: yhdenmukaiset rajat

Oikeudellisesti kestävin vaihtoehto on asettaa ulkomaiselle etämyynnille samat rajat kuin kotimaisessa vähittäismyynnissä: tislattut alkoholijuomat enintään 5,5 tilavuusprosenttia, käymisteitse valmistetut alkoholijuomat enintään 8 tilavuusprosenttia ja yli näiden rajojen olevat juomat yksinomaan Alkon monopolin piirissä myös ulkomaisen etämyynnin osalta.

Tällainen järjestely palvelisi kansanterveystavoitteita, säilyttäisi Alkon monopoliaseman, olisi EU-oikeuden mukainen ja vastaisi perustuslakivaliokunnan oppositiojäsenien eriävässä mielipiteessä (helmikuu 2026) esitettyä vaatimusta yhdenvertaisesta kohtelusta.

Laiminlyödyt neuvottelut komission kanssa

Neuvottelut vuosina 2021 ja 2023

Pilot-asiakirjoista ilmenee, että Suomi oli vuosina 2021 ja 2023 sitoutunut jatkamaan rakentavaa vuoropuhelua komission kanssa. Marraskuun 2022 kokouksessa sovittiin, että Suomi toimittaa lakiluonnoksia vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla ja komissio antaa niistä epävirallisen ennakkoarvion ennen virallista notifiointia. Nyt alkoholilain etämyyntilainsäädäntöä on kuitenkin valmisteltu ilman komission tarjoamaa epävirallista ennakkoarviointia. Komission vuoden 2022 myönteinen suhtautuminen 5,5 prosentin rajaon olisi tarjonnut konkreettisen lähtöpisteen näille neuvotteluille. Suomella on myös täysi mahdollisuus notifioida lakiesitys, jossa on yhdenmukaiset rajat sekä ulkomaalaisille että kotimaisille myyjille.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO:2025:71 ja sen tulkinta

Hallitus on esityksensä perusteluissa viitannut KKO:2025:71-päätöksen tavalla, joka antaa harhaanjohtavan kuvan sen merkityksestä. On esitetty tuomion selkeyttäneen etämyynnin oikeustilaa huomattavasti ja tätä on käytetty perusteena suomalaisia yrityksiä syrjivälle ja Alkon asemaa heikentävälle valinnalle.

Tällainen korkeimman oikeuden tuomion tulkinta on virheellinen kolmesta syystä. Ensimmäiseksi KKO soveltaa aina voimassa olevaa lakia eikä päätä siitä, millaisia lakien pitäisi olla. KKO:n päätökset ovat sitovia alempiin tuomioistuimiin nähden, mutta lakien säätämisvalta on eduskunnalla, joka voi säätää ja muuttaa lakeja oikeuden päätöksistä riippumatta. KKO:n ratkaisu perustui nykyisen alkoholilain tulkintaan tilanteessa, jossa laissa ei ollut nimenomaisia etämyyntisäännöksiä. KKO nimenomaisesti totesi, ettei alkoholilaki sisältänyt etämyyntiä koskevia erityissäännöksiä. Tämä ei millään tavalla rajoita eduskunnan lainsäädäntövaltaa säätää asiasta selvemmin tai rajoittavammin.

Toiseksi ratkaisu on kansallisen tuomioistuimen antama, eikä tuomio käsittele millään tavalla EU-oikeuden tilaa. Eduskunnan valta ei ole rajaton: EU:n jäsenvaltioiden on noudatettava EU:n lainsäädäntöä, jonka ylin tulkitsija on Euroopan unionin tuomioistuin. KKO:n kansallinen ratkaisu ei kyseenalaistanut EU-oikeuden mukaista mahdollisuutta rajoittaa etämyyntiä.

Kolmanneksi KKO ei ottanut lainkaan kantaa siihen, voidaanko etämyynnin prosenttirajoista säätää kansallisessa lainsäädännössä. Tuomio koski yksinomaan sitä, oliko juuri tämä yksittäinen sopimusjärjestely voimassa olevan lain vastainen. Kysymystä siitä, voidaanko kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille asettaa yhdenmukainen prosenttiraja, ei testattu eikä ratkaistu.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta hahmottuu tilanne, jossa nykyisen alkoholilain epäselvistä säännöksistä seuraisi kotimaisten yritysten syrjintää. On hämmäntävää, mikäli pääministeri Petteri Orpon hallitus ei korjaa vallitsevaa tilannetta, vaan yhä syventää tätä kotimaisten toimijoiden syrjintää.

Lisätietoja

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Juha Mikkonen, toiminnanjohtaja (juha.mikkonen at ehyt.fi, p. +358 50 527 4780)

Heikki Luoto, kehitysjohtaja (heikki.luoto at ehyt.fi, p. +358 50 368 8894)

Lähteet

ECLI:EU:C:2015:751 (Visnapuu, C-198/14)

EHYT ry:n lausunto luonnoksesta alkoholilain muuttamiseksi (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen) (VN/20350/2024), 13.2.2026

EU PILOT EUP(2021)9837 (kirjeenvaihto)

HE 131/2025 vp

KKO:2018:49

KKO:2025:71

Perustuslakivaliokunnan lausunto 10.2.2026

Väätäsmöinen, K. Kuukauden kysymys: Mihin korkein oikeus päätyi alkoholin etämyyntiin liittyvässä oikeudenkäynnissä? SOSTE ry 29.10.2025. <https://www.soste.fi/kuukauden-kysymys-mihin-korkein-oikeus-paatyi-alkoholin-etamyntiin-liittyvassa-oikeudenkaynnissa/>